

Bazy Danych

Model Relacyjny

Krzysztof Regulski

WIMiP, KISiM,

www.metal.agh.edu.pl/~regulski

B5, pok. 408

Relacyjny model danych

- Relacyjny model danych jest obecnie najbardziej popularnym modelem używanym w systemach baz danych. Podstawą tego modelu stała się publikacja E.F. Codda z 1970r.
- Zauważył on, że zastosowanie struktur i procesów matematycznych w zarządzaniu danymi mogłoby rozwiązać wiele problemów trapiących ówczesne modele.
- W swej pracy ***A relational model for large shared data banks*** Codd zaprezentował założenia relacyjnego modelu baz danych, model ten oparł na teorii mnogości i rachunku predykatów pierwszego rzędu.

- W roku 1990 Codd opublikował artykuł „Relacyjny model zarządzania bazami danych: wersja 2”, rozszerzający poprzednie prace
- RMD oparty jest o algebrę relacji
- Podstawowe elementy modelu to
 - » relacje
 - » więzi

Podstawowe pojęcia w bazach danych:

- **encja** – relacja – klasa – tabela
 - » zbiór podobnych obiektów opisanych w jednolity sposób
- **krotka** – obiekt (instancja klasy) – rekord – wiersz
 - » zestaw wartości atrybutów opisujących jeden obiekt identyfikowany przez wyróżnione atrybuty lub nazwę
- **związek** – więź – asocjacja
 - » związek pomiędzy dwoma encjami (klasami) pokazujący jakie rekordy (obiekty) z jednej encji odpowiadają rekordom z drugiej i jaki jest charakter tej odpowiedniości
- **atrybut** – kolumna – pole
 - » pojedyncza dana wchodząca w skład krotki np. nazwisko studenta, nr ewidencyjny pracownika, wielkość zapasu czy rodzaj filmu.

Relacyjny model danych

- Podstawową strukturą danych jest **relacja** będąca podzbiorem iloczynu kartezjańskiego co najmniej dwóch wybranych zbiorów reprezentujących dopuszczalne wartości.

Niech $A_1 = [a,b,c]$, $A_2 = [x,y]$

Wtedy $A_1 \times A_2 = \{(a,x), (a,y), (b,x), (b,y), (c,x), (c,y)\}$

Przykładowe **relacje**, będące podzbiorem iloczynu kartezjańskiego $A_1 \times A_2$:

$X = \{(a,x), (b,x), (c,x)\}$

$Y = \{(a,x), (a,y), (b,y)\}$

elementy relacji są nazywane **krotkami**

- Relacja jest zbiorem krotek posiadających taką samą strukturę, lecz różne wartości.
- Każda krotka posiada co najmniej jeden atrybut.

- Każda relacja posiada następujące własności
 - » krotki są unikalne
 - » atrybuty są unikalne
 - » kolejność krotek nie ma znaczenia
 - » kolejność atrybutów nie ma znaczenia
 - » wartości atrybutów są atomowe

- Tworzenie modeli relacyjnych nazywane jest **modelowaniem związków encji**.

Postulaty Codd'a

Postulaty Codd'a (1)

1. **Postulat informacyjny** – dane są reprezentowane jedynie poprzez wartości atrybutów w wierszach tabel,
2. **Postulat (gwarantowanego) dostępu** – każda wartość w bazie danych jest dostępna poprzez podanie nazwy tabeli, atrybutu oraz wartości klucza podstawowego,
3. **Postulat dotyczący wartości NULL** – dostępna jest specjalna wartość NULL dla reprezentacji wartości nieokreślonej jak i nieadekwatnej, inna od wszystkich i podlegająca przetwarzaniu,

Postulaty Codd'a (2)

4. **Postulat dotyczący katalogu** – informacje o obiektach bazy danych tworzących schemat bazy danych są na poziomie logicznym zgrupowane w tabele i dostępne w taki sam sposób jak każde inne dane.

5. **Postulat języka danych** – system musi dostarczać pełnego języka przetwarzania danych, który:
 - » charakteryzuje się liniową składnią,
 - » może być używany zarówno w trybie interaktywnym, jak i w obrębie programów aplikacyjnych,
 - » obsługuje operacje **definiowania danych** (łącznie z definiowaniem perspektyw), operacje **manipulowania danymi** (aktualizację, także wyszukiwanie), ograniczenia związane z **bezpieczeństwem i integralnością** oraz operacje zarządzania **transakcjami** (rozpoczynanie, zapis zmian i ponowny przebieg)

Postulaty Codd'a (3)

6. **Postulat modyfikowalności perspektyw** – system musi umożliwiać modyfikowanie perspektyw, o ile jest ono semantycznie realizowane,
7. **Postulat modyfikowalności danych** – system musi umożliwiać operacje modyfikacji danych, musi obsługiwać operatory INSERT, UPDATE oraz DELETE,
8. **Postulat fizycznej niezależności danych** – zmiany fizycznej reprezentacji danych i organizacji dostępu nie wpływają na aplikacje,

Postulaty Codd'a (4)

9. **Postulat logicznej niezależności danych** – zmiany wartości w tabelach nie wpływają na aplikacje,
10. **Postulat niezależności więzów spójności** (*niezależność integralnościowa*) – więzy spójności są definiowane w bazie i nie zależą od aplikacji,
11. **Postulat niezależności dystrybucyjnej** – działanie aplikacji nie zależy od modyfikacji i dystrybucji bazy,

Postulaty Codd'a (5)

11. **Postulat bezpieczeństwa względem operacji niskiego poziomu** – operacje niskiego poziomu nie mogą naruszać modelu relacyjnego i więzów spójności.

12. **Reguła nieprowadzenia "działalności wywrotowej"**: jeśli system jest wyposażony w interfejs niskiego poziomu (operacje na pojedynczych rekordach), nie może być użyty do prowadzenia działalności wywrotowej (np. omijania zabezpieczeń relacyjnych lub ograniczeń integralnościowych)

Postulaty Codd'a (6)

- Codd określił również 9 cech strukturalnych, 3 cechy integralnościowe oraz 18 cech manipulacyjnych, które także są wymagane. Codd swą listę 12 reguł rozszerzył do 333 w drugiej wersji modelu relacyjnego.

Rozważmy relację, której **atrybutami** są nazwisko, imię, wiek.
Relację tę można zapisać następująco:

PRAC <nazwisko, imię, wiek>,

gdzie PRAC jest nazwą danej **relacji**.

A oto trzy **krotki** relacji PRAC:

<Kowalski, Jan, 36>

<Tomaszewski, Wojciech, 40>

<Wiśniewski, Marek, 50>.

Zasady spełnione dla każdej relacji

- Każda relacja w bazie danych ma **jednoznaczną nazwę**,
- Każda kolumna (atrybut) w relacji ma jednoznaczną nazwę w ramach jednej relacji,
- Wszystkie wartości w kolumnie muszą być tego samego **typu**,
- Porządek kolumn w relacji nie jest istotny,
- Każdy wiersz w relacji musi być **różny**,
- Porządek wierszy nie jest istotny,
- Każde pole leżące na przecięciu kolumny/wiersza w relacji powinno zawierać **wartość atomową**

Zbiór identyfikujący relacji

$$R = \{A_1, A_2, \dots, A_n\}$$

zbiór atrybutów

$$S \subseteq R$$

który **jednoznacznie identyfikuje** wszystkie krotki w relacji ***R***
w żadnej relacji o schemacie ***R*** nie mogą istnieć dwie krotki
***t*₁** i ***t*₂** takie, że

$$t_1[S] = t_2[S]$$

- Minimalny **zbiór identyfikujący**
- Taki zbiór atrybutów relacji, których kombinacje wartości **jednoznacznie identyfikują** każdą krotkę tej relacji a **żaden podzbiór** tego zbioru nie posiada tej własności
- W kluczu nie może zawierać się wartość NULL

- Klucz jest **kluczem prostym**, jeżeli powyżej opisany zbiór jest jednoelementowy - w przeciwnym razie mówimy o **kluczu złożonym**
- W ogólności, w relacji można wyróżnić wiele kluczy, które nazywamy **kluczami potencjalnymi (kandydującymi)**. Wybrany klucz spośród kluczy potencjalnych nazywamy **kluczem głównym (Primary Key PK)**

- Atrybut ***B*** relacji ***R*** jest **funkcjonalnie zależny** od atrybutu ***A*** jeżeli dowolnej wartości ***a*** atrybutu ***A*** odpowiada nie więcej niż jedna wartość ***b*** atrybutu ***B***

$$A \rightarrow B$$

- Niech X i Y będą podzbiorami zbioru atrybutów relacji R

$$X \subset \{A_1 \dots A_N\}, \quad Y \subset \{A_1 \dots A_N\}$$

- podzbiór atrybutów Y **zależy funkcyjnie** od podzbioru atrybutów X , jeżeli nie jest możliwe, by relacja R zawierała dwie krotki mające składowe zgodne tzn. identyczne dla wszystkich atrybutów ze zbioru X i jednocześnie co najmniej jedną niezgodną składową dla atrybutów ze zbioru Y

- Zbiór atrybutów Y jest w **pełni funkcjonalnie** zależny od zbioru atrybutów X w schemacie R , jeżeli:

$$X \rightarrow Y$$

i **nie istnieje**

$$X' \subset X \quad \text{takie, że} \quad X' \rightarrow Y$$

Zależność funkcjonalna

- Zbiór atrybutów Y jest **częściowo funkcjonalnie** zależny od zbioru atrybutów X w schemacie R , jeżeli:

$$X \rightarrow Y$$

i istnieje

$$X' \subset X \quad \text{takie, że} \quad X' \rightarrow Y$$

- Niech X , Y i Z będą trzema rozłącznymi podzbiorami atrybutów danej relacji
- Z jest **przechodnio funkcjonalnie zależny** od X ,
jeśli Z jest funkcjonalnie zależny od Y
i Y jest funkcjonalnie zależny od X
natomiast X nie jest zależny od Y
i Y nie jest zależny od Z

Zależność funkcjonalna

- Podzbiór atrybutów Y jest **wielowartościowo funkcjonalnie zależny** od podzbioru X w schemacie R , ($X \twoheadrightarrow Y$) jeżeli dla dowolnej relacji r w schemacie R i dla dowolnej pary krotek t_1 i t_2 z relacji r istnieje taka para krotek że:

$$s_1[X]=s_2[X]=t_1[X]=t_2[X] \text{ i}$$

$$s_1[Y]=t_1[Y] \text{ i } s_1[R-X-Y]=t_2[R-X-Y] \text{ i}$$

$$s_2[Y]=t_2[Y] \text{ i } s_2[R-X-Y]=t_1[R-X-Y]$$

Z symetrii powyższej definicji wynika, że jeżeli w relacji $r(R)$ zachodzi $X \twoheadrightarrow Y$, to zachodzi również: $X \twoheadrightarrow [R-X-Y]$. Ponieważ $R-X-Y = Z$, Powyższy fakt zapisujemy czasami w postaci: $X \twoheadrightarrow Y \mid Z$.

Zależność wielowartościowa

	X	Y	R-X-Y (Z)
krotka	Lot	dzień	typ samolotu
t_1	106	poniedziałek	134
t_2	106	czwartek	154
s_1	106	poniedziałek	154
s_2	106	czwartek	134
	207	środa	747
	207	piątek	767

typ $\rightarrow\rightarrow$ lot
 typ $\rightarrow\rightarrow$ dzień

typ $\rightarrow\rightarrow$ lot | dzień

$$t_1[X]=t_2[X]=s_1[X]=s_2[X]=(106)$$

$$s_1[Y]=t_1[Y]=(\text{poniedziałek}) \text{ i}$$

$$s_1[R-X-Y]=t_2[R-X-Y]=(154) \text{ i}$$

$$s_2[Y]=t_2[Y]=(\text{czwartek}) \text{ i}$$

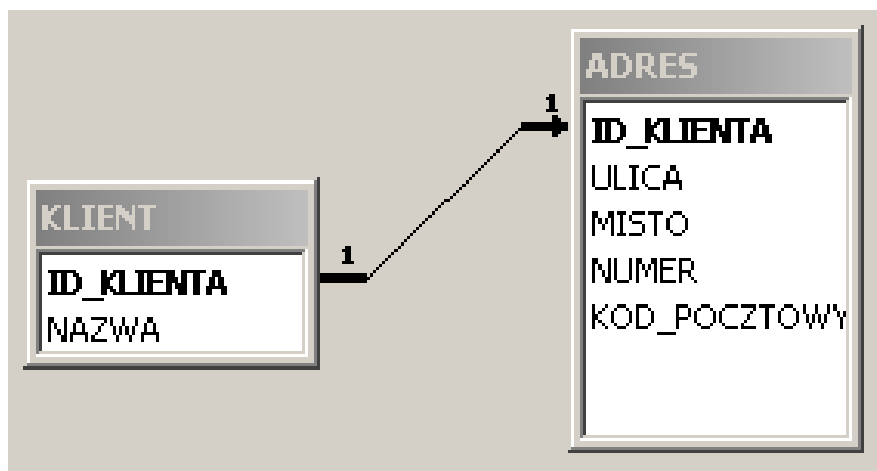
$$s_2[R-X-Y]=t_1[R-X-Y]=(134)$$

- Zależność wielowartościowa $X \rightarrow\rightarrow Y$ w relacji $r(R)$ nazywamy **zależnością trywialną**, jeżeli zbiór Y jest podzbiorem X , lub $X \cup Y = R$.
- Zależność nazywamy trywialną, gdyż jest ona spełniona dla dowolnej instancji r schematu R .

- **Więź** (*relationship*) to powiązanie pomiędzy parą tabel (relacji).
- Istnieje ona wtedy, gdy dwie tabele są połączone przez **klucz podstawowy i klucz obcy**. Każda więź jest opisywana przez typ więzi istniejący między dwoma tabelami, typ uczestnictwa oraz stopień uczestnictwa tych tabel.

Typy więzi

- **jeden-do-jednego** (jeżeli pojedynczemu rekordowi z pierwszej tabeli przyporządkowany jest najwyżej jeden rekord z drugiej tabeli i na odwrót)

Edytowanie relacji [?] [X]

Tabela/Kwerenda: Pokrewna tabela/kwerenda:

<input type="text" value="ID_KLIENTA"/>	<input type="text" value="ID_KLIENTA"/>

Wymuszaj więzy integralności
 Kaskadowo aktualizuj pola pokrewne
 Kaskadowo usuń rekordy pokrewne

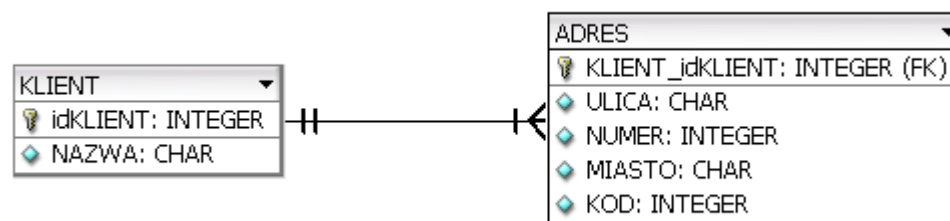
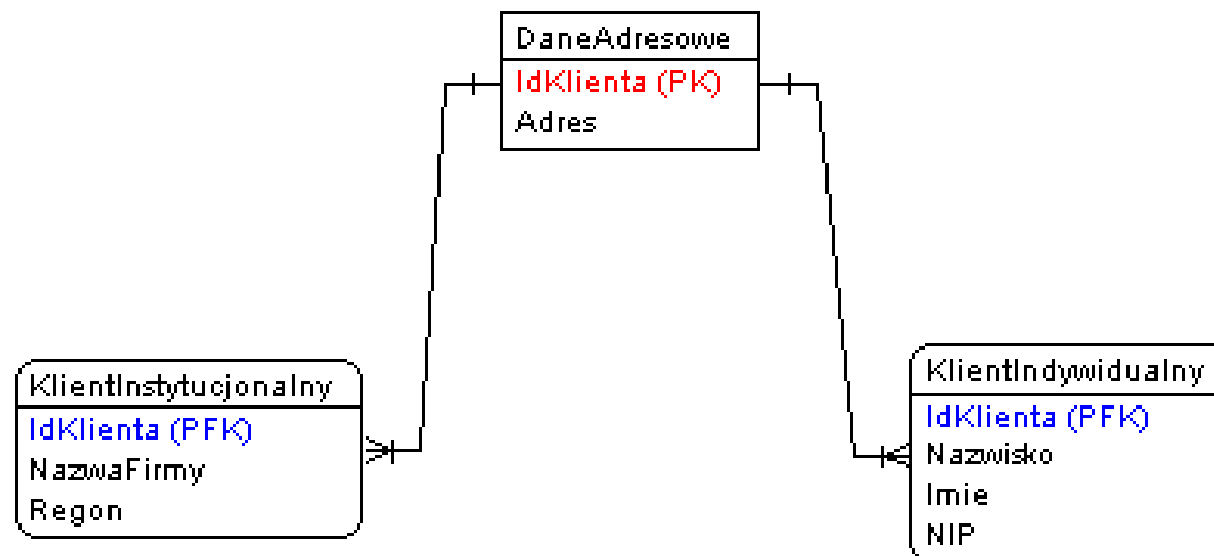
Typ relacji:

Właściwości sprzężenia [?] [X]

1: Zawiera tylko te wiersze, w których sprzężone pola z obu tabel są równe.
 2: Uwzględnia **WSZYSTKIE** rekordy z 'KLIENT' i tylko te rekordy z 'ADRES', dla których sprzężone pola są równe.
 3: Uwzględnia **WSZYSTKIE** rekordy z 'ADRES' i tylko te rekordy z 'KLIENT', dla których sprzężone pola są równe.

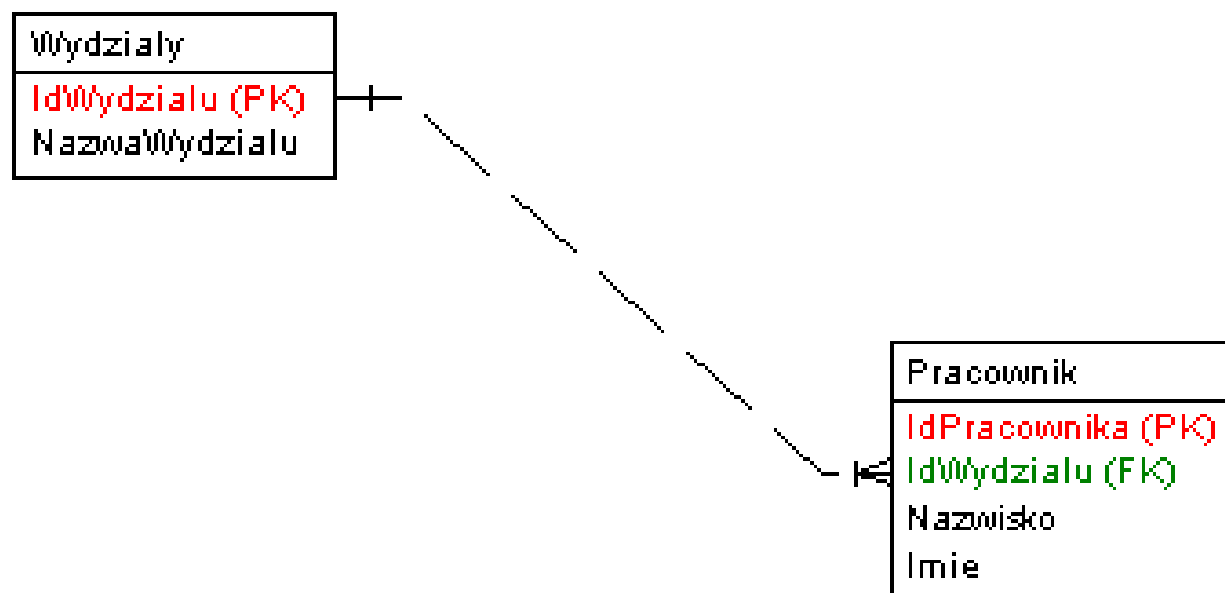
Więź jeden-do-jednego

[1.1]

Typy więzi

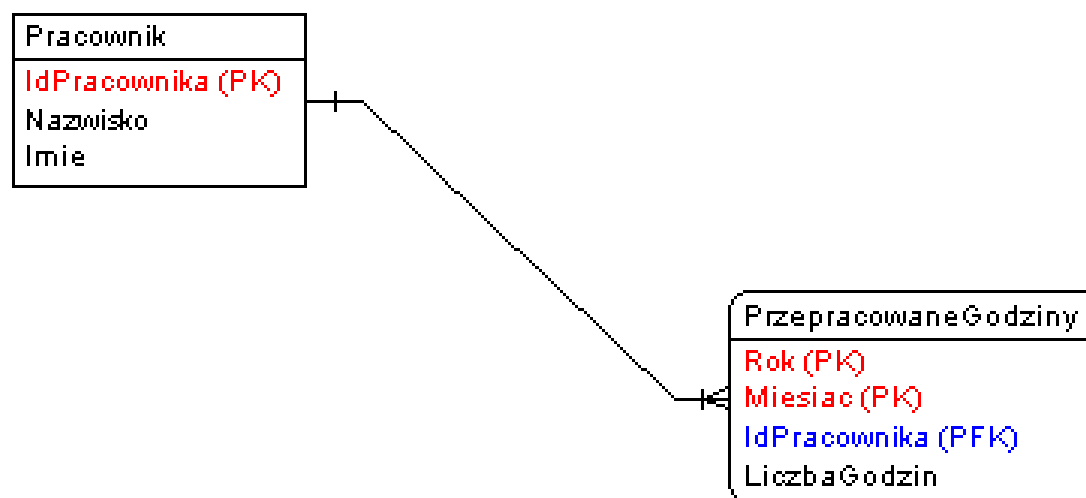
- **jeden-do-wielu** (jeżeli pojedynczemu rekordowi z pierwszej tabeli może odpowiadać jeden lub więcej rekordów z drugiej, ale pojedynczemu rekordowi z drugiej tabeli odpowiada najwyżej jeden rekord z tabeli pierwszej)

Więzi identyfikujące

- **Klucz obcy**, który jest składnikiem złożonego klucza głównego w relacji zależnej określany jest mianem **klucza obcego głównego (Primary Foreign Key)** a tak zbudowana więź jest **więzią identyfikującą**

[1.1]

Obcy klucz główny (IdPracownika)

Rok	Miesiac	IdPracownika	LiczbaGodzin
2005	01	1	160
2005	01	2	150
2005	02	1	140
2005	02	2	160
Taki wiersz nie może się pojawić			
2005	01	1	140

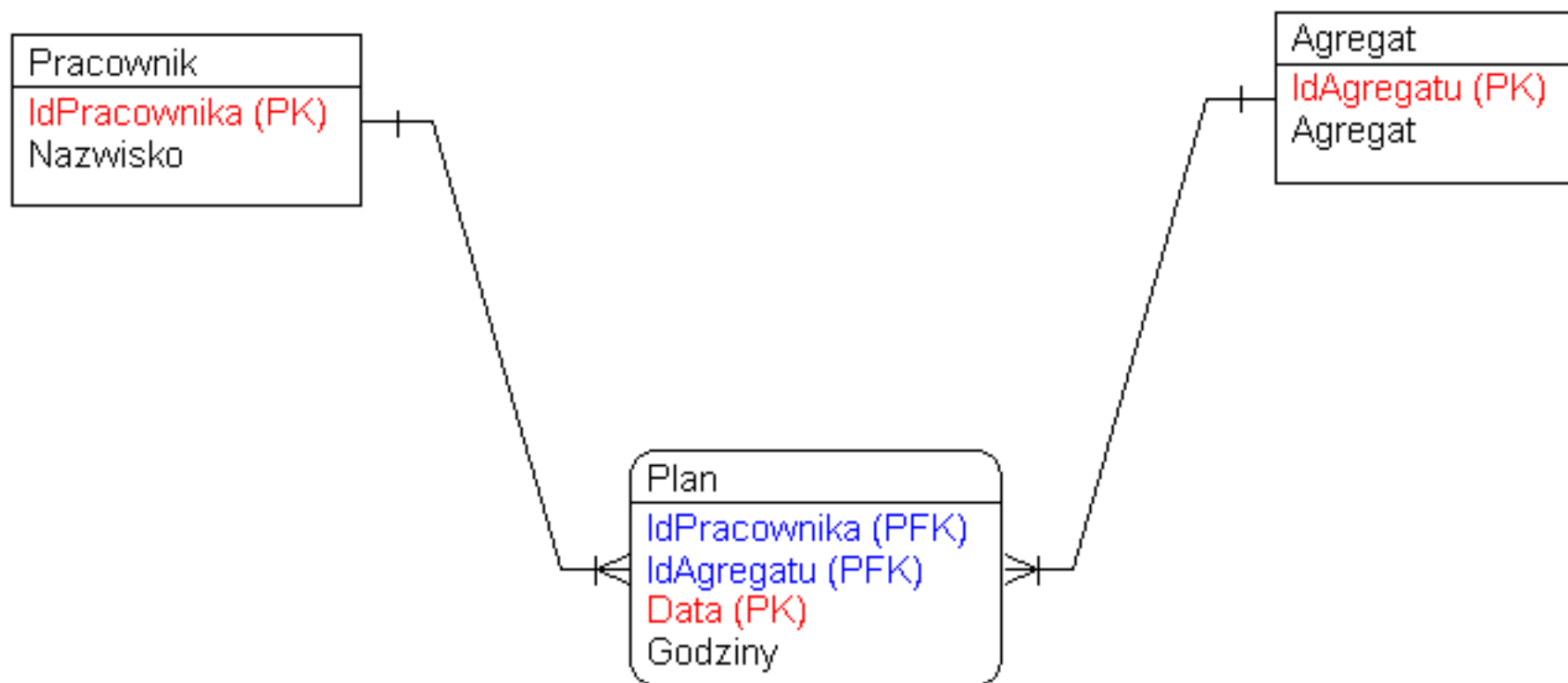
Więź wiele-do-wielu (dane)

IdAgregatu	Maszyna	Data	IdPracownika	Nazwisko	Godziny
1	Piła	10.03.05	1	Kowalski	4
1	Piła	10.03.05	2	Lis	4
2	Tokarka	10.03.05	1	Kowalski	4
2	Tokarka	10.03.05	3	Kot	8
1	Piła	11.03.05	1	Kowalski	8
2	Tokarka	11.03.05	3	Kot	2
2	Tokarka	11.03.05	2	Lis	6

Więź wiele-do-wielu

- Na jednej maszynie mogą pracować różni pracownicy, np. na maszynie **Piła** 10. marca pracowało dwóch pracowników
- Jeden pracownik może pracować na wielu maszynach, np. **Kowalski** pracował 10. marca na **Pile** i **Tokarce**)

Więź wiele-do-wielu

Więź wiele-do-wielu (po rekonstrukcji)

IdAgregatu	Data	IdPracownika	Godziny
1	10.03.05	1	4
1	10.03.05	2	4
2	10.03.05	1	4
2	10.03.05	3	8
1	11.03.05	1	8
2	11.03.05	3	2
2	11.03.05	2	6

Podstawowe zagadnienia algebry relacji

Model relacyjny:

- Baza danych przedstawiona jest w postaci tablic dla encji, związków i ich atrybutów.
- Tablice, a tym samym cała baza danych, mogą być interpretowane jako relacje w sensie matematycznym. Również operacje w bazie danych – jako operacje na relacjach.
- Podstawą modelu jest algebra relacji opisująca te operacje i ich własności.
- Algebra relacji stanowi również podstawę języków DDL i DML w tym SQL.

Relacja (przypomnienie):

- Dane są zbiory A_1, A_2, \dots, A_n , relacją r nazywamy dowolny podzbiór $A_1 \times A_2 \times \dots \times A_n$
- Relacja jest zbiorem krotek (a_1, a_2, \dots, a_n) , gdzie każde $a_i \in A_i$

» Np.

customer-name = {Jones, Smith, Curry, Lindsay}

customer-street = {Main, North, Park}

customer-city = {Harrison, Rye, Pittsfield}

$r = \{(Jones, Main, Harrison), (Smith, North, Rye), (Curry, North, Rye), (Lindsay, Park, Pittsfield)\}$

jest relacją określoną na

customer-name \times *customer-street* \times *customer-city*

Model relacyjny danych:

- A_1, A_2, \dots, A_n oznaczają atrybuty.
- $R = (A_1, A_2, \dots, A_n)$ jest schematem relacji R .

» Np.

*Customer-schema = (customer-name, customer-street,
customer-city)*

- $r(R)$ oznacza instancję r relacji o schemacie R .

» Np.

customer (Customer-schema)

- $t = (a_1, a_2, \dots, a_n), t \in r$ oznacza krotkę relacji $r(R)$.

Model relacyjny danych (c.d.):

- Aktualna wartość relacji (**instancja relacji**) może być przedstawiona w formie tabeli, której:
 - » kolumny odpowiadają **atrybutom**,
 - » nagłówek odpowiada **schematowi relacji**.
- Elementy relacji - **krotki** są reprezentowane przez wiersze tabeli.

<i>customer-name</i>	<i>customer-street</i>	customer-city
<i>Jones</i>	Main	Harrison
<i>Smith</i>	North	Rye
<i>Curry</i>	North	Rye
<i>Lindsay</i>	Park	Pittsfield

customer

Kategorie w algebrze relacji:

- Zwyczajne działania algebry zbiorów: **suma**, **przecięcie** i **różnica**
- Operacje zawężenia: **selekcja** eliminuje pewne wiersze, a **rzutowanie** pewne kolumny
- Operacje komponowania krotek z różnych relacji: np. **iloczyn kartezyjski**
- Operacje **przemianowania** nie zmieniające krotek ale schemat ich relacji

Działania teoriomnogościowe:

- $R \cup S$ – **suma zbiorów** R i S jest zbiorem krotek, z których każda należy do R lub S lub do obu razem; jeżeli krotka występuje w obu relacjach to w ich sumie pojawia się tylko raz
- $R \cap S$ – **przecięcie zbiorów** R i S jest zbiorem krotek, które należą zarówno do R jak i S
- $R - S$ – **różnica zbiorów** R i S zawiera krotki należące do R i nie należące do S
- Relacje R i S muszą mieć identyczne schematy

Przykłady:

R:

Marka samochodu	Model samochodu	Rok produkcji
Fiat	Uno	1990
Ford	Fiesta	2000

S:

Marka samochodu	Model samochodu	Rok produkcji
Fiat	Uno	1990
Ford	Mondeo	2000
Fiat	Panda	1004
Ford	Mondeo	1998

RUS:

Marka samochodu	Model samochodu	Rok produkcji
Fiat	Uno	1990
Ford	Fiesta	2000
Ford	Mondeo	2000
Fiat	Panda	1004
Ford	Mondeo	1998

R-S :

Marka samochodu	Model samochodu	Rok produkcji
Ford	Fiesta	2000

R₀S :

Marka samochodu	Model samochodu	Rok produkcji
Fiat	Uno	1990

Rzutowanie:

- Tworzy nową relację z relacji R przez usunięcie z niej pewnych kolumn

$$\pi_{A_1, A_2, \dots, A_n}(R)$$

Selekcja:

- nie zmieniając schematu relacji **R** tworzy nową relację zawierającą podzbiór krotek **R** spełniających pewien logiczny warunek

$$\sigma_C(R)$$

- gdzie **C** to wyrażenie warunkowe na jednym lub więcej atrybutach

Iloczyn kartezjański:

- (inaczej produkt) relacji R i S to relacja wszystkich uporządkowanych par krotek, z których pierwszy element pary należy do relacji R a drugi do S
- Schemat relacji $R \times S$ jest sumą schematów relacji R i S , w której powtarzające się atrybuty (kolumny) traktowane są jako odrębne elementy schematu, np. $R.A$ i $S.A$

R:

<i>Student</i>	<i>Język</i>
Adam Kot	angielski
Adam Kot	niemiecki

S:

<i>Student</i>	<i>Język</i>
Adam Kot	matematyka
Adam Kot	fizyka

$R \times S$:

<i>R.Student</i>	<i>Język</i>	<i>S.Student</i>	<i>Przedmiot</i>
Adam Kot	angielski	Adam Kot	matematyka
Adam Kot	angielski	Adam Kot	fizyka
Adam Kot	niemiecki	Adam Kot	matematyka
Adam Kot	niemiecki	Adam Kot	fizyka

Złączenie naturalne:

- polega na połączeniu w pary tych krotek z relacji **R** i **S**, które mają **identyczne wartości dla wszystkich wspólnych atrybutów** i jest oznaczane $R \bowtie S$
- w rezultacie powstaje relacja, której schemat zawiera atrybuty relacji **R** i relacji **S**, przy czym wspólna część uwzględniana jest tylko raz

<i>Student</i>	<i>Przedmiot</i>	<i>Semestr</i>	<i>Ocena</i>
Adam Kot	Matematyka	I	3,0
Adam Kot	Fizyka	II	4,0
Jan Pies	Matematyka	I	2,0

<i>Przedmiot</i>	<i>Semestr</i>	<i>Prowadzący</i>
Matematyka	I	Prof. Wilk
Fizyka	II	Prof. Zajac
Matematyka	II	Prof. Kos

<i>Student</i>	<i>Przedmiot</i>	<i>Semestr</i>	<i>Ocena</i>	<i>Prowadzący</i>
Adam Kot	Matematyka	I	3,0	Prof. Wilk
Adam Kot	Fizyka	II	4,0	Prof. Zajac
Jan Pies	Matematyka	I	2,0	Prof. Wilk

Typy złączeń:

- **złączenie wewnętrzne** (inner join) – w relacji wynikowej występują wyłącznie te krotki, które spełniają warunek złączenia
- **złączenie lewostronne zewnętrzne** (left outer join) – zawiera wszystkie krotki **R** uzupełnione krotkami **S** spełniającymi warunek
- **złączenie prawostronne zewnętrzne** (right outer join) - zawiera wszystkie krotki **S** uzupełnione krotkami **R** spełniającymi warunek
- **złączenie zewnętrzne pełne** (full outer join) – zawiera wszystkie krotki **R** oraz **S** uzupełnione wartościami typu **NULL** gdy do danej krotki nie pasuje żadna krotka z drugiej relacji
- **złączenie zewnętrzne typu union** - zawiera wszystkie krotki **R** nie pasujące do żadnej krotki **S** uzupełnione krotkami **S** nie pasującymi do żadnej krotki **R**

- polega na złączeniu dwóch relacji R i S w iloczyn kartezjański i wyborze z niego tych krotek, które spełniają wyrażenie warunkowe na parze lub zbiorze par atrybutów z R i S i jest oznaczane symbolem $R \bowtie_{\Theta} R$ lub $R \bowtie_C S$, gdzie Θ lub C to wyrażenia logiczne

Złączenie teta

R

Towar	Data_Od	Data_do	Cena
mąka	1.01.2004	31.01.2004	2,00
mąka	1.02.2004	31.03.2004	2,10
mąka	1.04.2004		2,05

S

Towar	Data	Ilość
mąka	15.03.2004	10

R \bowtie_C ***S***

R.Towar	Data_Od	Data_do	Cena	S.Towar	Data	Ilość
mąka	1.02.2004	31.03.2004	2,10	mąka	15.03.2004	10

***C = (R.Towar = S.Towar AND Data >= Data_Od
AND Data <= Data_Do)***

- to szczególny przypadek złączenia teta, w którym warunek ma charakter równości wybranych atrybutów obu relacji
- powtarzające się kolumny opisujące atrybuty z warunku złączenia są pomijane

Równozłączenie

R

Towar	Klient
stal	Exbud
cegła	PBS
złom	

S

Kontrahent	Miasto
Exbud	Kielce
PBS	Kraków
PHS	Tarnów

R ⋈ *R.Klient=S.Kontrahent* ***S***

Towar	Klient	Miasto
stal	Exbud	Kielce
cegła	PBS	Kraków

Złączenie lewostronne zewnętrzne

R

Towar	Klient
stal	Exbud
cegła	PBS
złom	

S

Kontrahent	Miasto
Exbud	Kielce
PBS	Kraków
PHS	Tarnów

R ⋈ *R.Klient=S.Kontrahent* ***S***

Towar	Klient	Miasto
stal	Exbud	Kielce
cegła	PBS	Kraków
złom		

Złączenie prawostronne zewnętrzne

R

Towar	Klient
stal	Exbud
cegła	PBS
złom	

S

Kontrahent	Miasto
Exbud	Kielce
PBS	Kraków
PHS	Tarnów

R ⋈ *R.Klient=S.Kontrahent* ***S***

Towar	Klient	Miasto
stal	Exbud	Kielce
cegła	PBS	Kraków
	PHS	Tarnów

Złączenie zewnętrzne pełne

R

Towar	Klient
stal	Exbud
cegła	PBS
żłom	

S

Kontrahent	Miasto
Exbud	Kielce
PBS	Kraków
PHS	Tarnów

R ⋈ ***R.Klient=S.Kontrahent*** ***S***

Towar	Klient	Miasto
stal	Exbud	Kielce
cegła	PBS	Kraków
żłom		
	PHS	Tarnów

Złączenie zewnętrzne typu union

R

Towar	Klient
stal	Exbud
cegła	PBS
złom	

S

Kontrahent	Miasto
Exbud	Kielce
PBS	Kraków
PHS	Tarnów

R ⋈ *R.Klient=S.Kontrahent* ***S***

Towar	Klient	Miasto
złom		
	PHS	Tarnów

Przemianowanie:

- zmienia nazwę relacji i ewentualnie nazwy atrybutów (kolumn) w relacji i jest oznaczane

$$\rho_{S(A_1, A_2, \dots, A_n)}(R)$$

- » w tym przypadku relacja ***R*** zostanie przemianowana na ***S*** a atrybuty otrzymają nazwy ***A₁***, ***A₂***, ..., ***A_n***